

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 15 Nisan 2015

Yeni Gerçek: Yavaş Büyüme, Durgunluk

Yazımızın başlığındaki değerlendirme IMF'nin geçtiğimiz hafta yayınlanan **World Economic Outlook**, Nisan raporundan. IMF'nin "yeni gerçekler" diye sunduğu gözlemleri üç ana unsura dayanıyor:

- Küresel krizin başlangıcından bu yana belli başlı tüm ekonomilerde potansiyel büyüme gerilemiş durumda;
- Durgunluğun ardında yatan en önemli etkenler nüfusun yaşlanması, sabit sermaye yatırımlarının gerilemesi ve üretkenlik kazanımlarının durağanlaşması olarak görülüyor;
- Durgunluktan çıkış için sermaye yatırımlarının canlandırılması ve üretkenlik artışlarının hızlandırılmasını sağlayacak genişleyici politikaların izlenmesi gerekiyor.

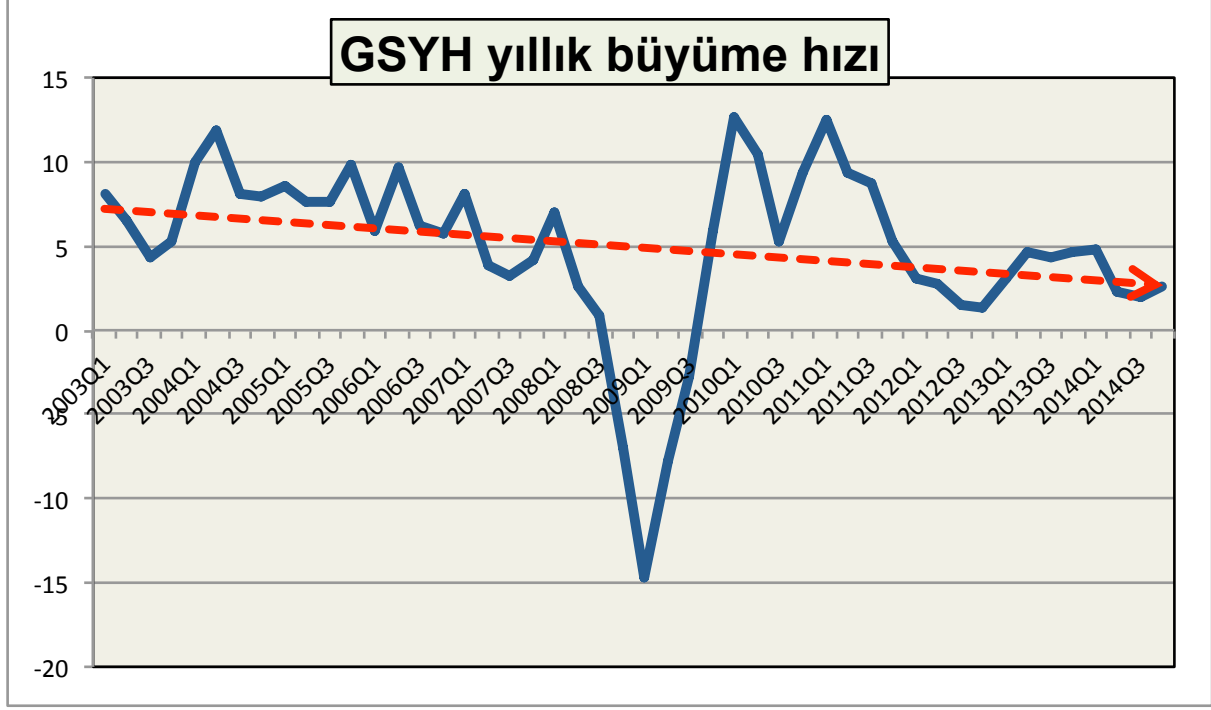
IMF'nin verilerine göre "gelişmiş ekonomilerde" potansiyel büyüme hızı kriz öncesi döneme görece yüzde 2.3'ten, yüzde 1.3'e gerilemiş durumda. (Yükselen piyasa ekonomileri diye de anılan) gelişmekte olan ekonomilerde ise yüzde 6.5 düzeyinde seyreden potansiyel büyüme hızı, önümüzdeki beş yıllık dönemde yüzde 5.2'ye gerileyecek. Gelişmiş ekonomilerin durgunluğa sürüklenmesinin ardındaki en önemli etken üretkenlik kazanımlarındaki yavaşlama olacak. IMF uzmanlarının tahminlerine göre söz konusu ekonomilerde zaten çok düşük düzeyde, yıllık yüzde 0.9 olan üretkenlik artışları yarı yarıya gerileyecek. Bunun ötesinde, sabit sermaye yatırımlarındaki yavaşlamanın önüne geçilemez ise durgunluğun aşılması 2020'li yıllara kalacak.

IMF'nin uyarılarına göre, mevcut daraltıcı istikrar politikası anlayışı altında üretkenlik artışlarının ve sabit sermaye yatırımlarının artırılması olanaklı değil. Tüm dünyanın mali disiplin adı altında "daraltıcı maliye politikaları" izlemesi sonucunda yaşanan talep daralmasının sadece (miktar kolaylaştırılması diye anılan) genişleyici para politikaları ile aşılması olanaklı gözüküyor.

***

Şimdi Türkiye ekonomisine dönelim. Ekonomi gündemimiz henüz yüzde 2.9 ile durgunluk tuzağına sürüklenmiş milli gelir hesaplarını çözememiş iken, bir yandan da beklentilerin üzerinde gelen dış açık (cari işlemler açığı) ve son yirmi yılın en yüksek kayıt-dışı (net hata ve noksan) sermaye girişlerinin gizemini anlayabilme uğraşında. Küresel durgunluğun yansımaları Türkiye ekonomisini de vurmakta iken, 2003'ten bu yana büyük bir propaganda maharetiyle sürdürülmüş olan "ekonomik büyüme mucizesi" öykülerinin de sonuna gelindiği görülüyor. Güncel veriler 2003 sonrasında Türkiye ekonomisinin büyüme hızı ortalamasının yüzde 4.6 olduğunu; bunun da tüm Cumhuriyet tarihi büyüme hızı ortalamasının (yüzde 4.9) altında olduğunu; dolayısıyla, ekonomik mucize masalını bir yana bırakın, aslında ortada sadece durgunluğa sürüklenmiş ve giderek makroekonomik dengeleri tahrip edilen, dış borçlanma ve ithalat bağımlısı bir taşeron ekonominin yaratılmış olduğunu görüyoruz.

Aşağıdaki grafikte Türkiye ekonomisinin çeyrek dönemler itibariyle (yıllıklandırılmış) büyüme hızları ve söz konusu dönemde milli gelirin büyümesinin “trend” eğrisi var. TÜİK’in resmi verilerine dayanarak sunduğumuz bu grafik Türkiye ekonomisindeki baş aşağı gidişi tek kalemde özetliyor.

Bu arada, bütün bu gelişmeler söz konusu iken ekonomi medyasında hala tartışılmakta olan ana konunun “*FED faiz arttırımına ne zaman gider ve bunun Türkiye ekonomisine etkisi ne olur?*” sorusuyla sınırlı olması, aslında Türkiye’nin izlediği dengesiz ve dışa bağımlı ekonomik modelin tahribatının neden hala anlaşılammış olduğunu da belgeliyor. Soru kuşkusuz, *finans burjuvazisinin* kısa dönemdeki stratejik spekülasyon hesapları açısından önemli, ancak ekonominin bütünü ve reel ekonominin gerekleri açısından yanıtlamamız gereken sorular bambaşka.